

Naročnina

za državo SHS:

za mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 50

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEK

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Cene inseratov:Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniš
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovici.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopis
se ne vračajo: neuradna pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Kam plovemo?**Pitanje našeg narodnog jedinstva
ije teorijskog karaktera, niti je, u
opšte, kakvo pitanje.

»Samouprava« od 1. novembra.

V Beogradu izhaja list, ki se imenuje »Pokret« in ga, kakor se zdi, v precejšnji meri, podpira vlada. Ta list ima nalogo, da propaga narodno edinstvo, kakor ga pojmujejo velesrbski krogi. V zadnji svoji številki od 29. oktobra 1925 ima pod naslovom »Bakšiš-školec« sledeče načelno razmišljanje: »U to vreme, pre sedam godina, narodno edinstvo bilo je aksiom, ili bar kardinalna tačka državne vere. Prema tome, moralo se očekivati, da će o tom aksiomu voditi računa i prosvetna politika države. Ali najkrupnije, po posledicama, delo prosvetne politike toga vremena, bilo je jezično razdvajanje našeg jednog in ujedinjenog naroda u srednjim i visokim školama. Mesto da ju, u ujedinjenoj Otadžbini, srbsko-hrvatski jezik uveden kao nastavni jezik srednje i visoke nastave i u slovenačkim krajevima, udarilo se upravo suprotnim pravcem: otvorene so tolike gimnazije pa čak i Univerzitet i visoke škole sa slovenačkim dialektom kao nastavnim jezikom. Jedan dialekt tako je uzdignut na stepen zasebnog jezika, i u koliko on to danas još nije, državna prosvetna politika mu pomaže da postane.«

Ali hočete imeti bolj karakteristično tolmačenje, kako si velikosrbski krogi predstavljajo narodno edinstvo? Ali nismo mi našemu ljudstvu vedno pripovedovali, da uganjajo tako velikosrbski kakor tudi naši domači liberalni krogi s pojmom narodnega edinstva največji humbug in direktno varanje našega ljudstva? Ali ne služi idealna beseda narodno edinstvo le za plašč, pod katerim bi svobodno prodiralo v naš književni jezik in naš narod raznarodovanje slovenskega naroda? Če vprašate te strastne zagovornike narodnega edinstva, od katerih mnogi — mimogrede povedano — obenem tudi politično živijo od te prevare, kaj pravzaprav pomeni pojem narodnega edinstva, ali ne zatrjujejo seveda za lahkoverno javnost z vse brezobzirnostjo, da se ne nameravajo dotakniti slovenskega jezika? Če pa govorijo z ideologi in glavnimi političnimi predstavniki tega političnega kurza, ti pa brez ovinkov tudi povedo, da je slovenski jezik samo »dialekt« in da mu ni mesta ne v književnosti, še manj pa v srednjem in visokem šolstvu. To je bistvena tendenca velike večine vseh onih, ki govorijo in se borijo za narodno edinstvo: slovenski jezik mora izginiti iz kodeksa državnih jezikov, iz književnosti in iz šole in sicer radi tega, ker ni jezik v narodnostnem smislu besed, ampak le dialekt ujedinjenega in edinstvenega naroda, ki je srbohrvatski ali še bolje rečeno srbski narod.

Ali morete to misel bolj precizno izraziti, kakor jo je povedal brez ovinkov in brez vsakršnih rezerv »Pokret«, ki je v tako ozkih zvezzah z vladnimi krogi? Brezobzirno zastopa stališče, da slovenski jezik nima pravice do svojih šol. Prav nobene pravice nima, da bi se glasil na srednjih in na visokih šolah. In te pravice nima zaradi tega, ker ni narodnostni jezik, jezik posebnega naroda, ampak čisto navaden dialekt, ki ga sme pač narod govoriti, ko krmi prašiče in poklada živini, nima pa pravice, da bi se v njem vzgojela mladina in da bi narod v njem pisal svoje lepe knjige in zavijal vanj plodove svojega uma. Nič ne bi rekli, če bi bila ta odkritosrčna izjava tega lista le sporadičen pojav prenapetega človeka. Toda tako, kakor »Pokret«, mislijo cele velike stranke, tako mislijo široki krogi inteligence na jugu in žalibog tudi mnogi pri nas doma. Samo ena razlika je: »Pokret« je brezobzirno odkritosrčen, drugi hodijo ovinkarsko pot.

V luči takih izjav je razumljivo, zakaj pri nas s tako silo forsirajo cirilico, zakaj uganjajo vedno več ur iz srbohrvaščine, zakaj nekatere državne oblasti brezobzirno in dosledno rabijo v uradnem poslovanju le srbohrvatski jezik, zakaj se pri nas vedno pogosto javlja uradovanje in cirilica. Če se pa temu upiraš in hočeš svojemu jeziku priboriti ravnoopravnost ti pa odgovarjajo: Uradni jezik je srbohrvatsko-slovenski. Kdo pozna ta jezik? Ni ga; a v smislu zgorajšnje izjave je pa to za pametne ljudi srbohrvatski jezik. To so suha dejstva, s katerimi moramo računati.

Ali je povsem tem čudno, če se ta list z vso vehemenco zalaga tudi za to, da morajo slovenske gimnazije izginiti s sveta. Takole piše v istem članku: »Sasvim zasebno su zlo slovenačke gimnazije. Nije tako davno, kad su se Slovenci, u Avstriji, morali da zadovolje sa jednom jedinom polugimnazijom: od oslobodjenja pak oni so pojurili, ne samo da naknade sve što su za hiljadu godina propustili, nego i da nadkrije sve svoje i bliže i dalje suse. Njihove škole nisu već ni politički bakšiš: one su prava pljačka. Bakšiš su mnoge gimnazije u Hrvatskoj i Slavoniji, možda i nekoje u Bosni.«

Tako torej: »Pokret« je mišljenja, da nam gre morda ena nižja gimnazija, kakor smo jo po njegovem imeli v Avstriji. Seveda bi moral biti tudi v tej nižji gimnaziji učni jezik ne morda slovenski, nego srbohrvatski ali pa srbohrvatski s cirilično azbuko. Kar je več kakor ena nižja gimnazija, to je rop, ki so si ga Slovenci dovolili izvršiti nad državnim premoženjem od 1. 1918 naprej. Iz teh naravnost gorostasnih besedi zveni na eni strani brezmejna nevednost, na drugi nič manjše sovraštvo. Mi naj bi torej v Avstriji imeli samo eno nižjo srednjo šolo, vse drugo naj bi si prikrali, to je na nepošten in nepravilen način prilastili po letu 1918? Ali niso bile vse do-

sedaj obstoječe srednje šole, izvenšit ono v Murški Soboti, že pred letom 1918 na našem ozemlju? Ali si ni slovenski jezik na vseh teh srednjih šolah stopnjerna osvajač pozicije za pozicijo? Ali nismo imeli že pred vojsko popolne slovenske gimnazije? Ali nismo bili že čisto blizu, da se cele srednje šole od prvega do osmega razreda poslovenijo? To je bilo vprašanje samo še kratkega časa. Kdo si je takrat drznil le trditi, da slovenski jezik ni jezik slovenskega naroda, ki nima domovinske pravice na srednjih šolah in na visoki šoli? Ali se niso v tej bornirani miselnosti sukali le najstrastnejši vsenemci in nemški nacionalci? Ali smo sedaj v svoji državi padli nazaj na isto stopnjo, ko bomo morali začeti odkrit in brezobziren boj z isto miselnostjo in istimi tendencami?

Slovenski narod je bil dovolj močan, da je prodiral s svojimi jezikovnimi pravicami v centralistično in v strogo nemškem duhu vladani Avstriji. Sovražniki slovenskega jezika v in izven Slovenije naj vzamejo na znanje, da si bo slovenski narod branil in obranil svoj jezik tudi v Jugoslaviji. Veseli smo pa, da nasprotniki nastopajo z odkritim vezirjem. To je možkato in pošteno, vse drugo je ovinkarstvo. Pod plaščem narodnega edinstva hočejo slovenstvo demontirati. Dr. Kulovec.

V znamenju težavnega političnega položaja.

KRALJEVA VRNITEV. — VSI MINISTRI V BELGRADU. — VSTOP STJEPANA RADIČA V VLADO VERJETEN. — DANES SEJA VLADE POD PREDSEDSTVOM KRALJA. — RAZNE KOMBINACIJE.

Belgrad, 2. nov. (Izv.) Včeraj se je vrnila v Belgrad kraljeva dvojica. Tekom današnjega dne so prišli tudi vsi ministri s svojih potovanj. Z Radičevimi ministri se je pripeljal tudi Stjepan Radić, da bi se končno rešilo vprašanje, ali bo sprejet v vladu ali ne. Vsi krogi so zato, da stopi tudi on v vladu, ker je to edino pravilno, četudi nima poslanskega mandata. Nikakor ne gre, da bi Stjepan Radić ostal izven vlade in bi pozneje lahko odklonil vsako odgovornost za sedanje vladu, katere glavno podporo tvori njegova stranka.

Dopoldne je Stjepan Radić poskušal, da bi bil sprejet od Nikole Pašića. Pa zama. Pašić se je izgovarjal, da ima preveč dela z drugimi važnejšimi stvarmi, zato se je Stjepan Radić sam posvetoval s svojimi ministri v kabinetu ministrstva za šume.

Radikalni ministri so imeli popoldne pri Pašiću konferenco, na kateri so razpravljali o raznih vprašanjih, predvsem o obvestilu zunanjega ministra Ninčiča, da se bo jutri vršila seja vlade pod kraljevim predsedstvom. Na svoji popoldanski avdienci pri kralju je nam-

reč dobil Momčilo Ninčič naročilo, da naj obvesti vladu in vladne člane, da se jutri se-
stanejo na dvoru.

Take seje pod kraljevim predsedstvom so zelo redke in se sklicujejo samo takrat, kadar so na dnevnem redu važne odločitve. Zato je splošno mnenje, da bodo na jutrišnji seji ronskega sveta razpravljali o težavnem notranjem političnem položaju, ki postaja čezdalje nevzdržnejši vsled popolne nedelavnosti vlade.

Poleg tega govorijo nekateri krogi, da se bo pri tej priliki razpravljalo o možnosti koncentracijske vlade, katero nekateri krogi zadnje dni neprestano forsirajo, kljub temu, da so šanse za tako vladu kar najmanjše, ker jo odklanjajo skoraj vse opozicijske stranke, češ naj za sedanje stanje nosijo odgovornost tisti, ki so to stanje zakrivali.

Poleg tega pride na dnevni red vprašanje vladne rekonstrukcije in pa zunanji položaj naše države. Misli se, da bodo padle važne odločitve, tako glede notranjih, kakor zunanjih vprašanj.

Spor med Grčijo in Bolgarijo poravnán.

KONEC SOVRAŽNOSTI. — VPRAŠANJE KOMITAŠEV BO REŠILO DRUŠTVO NARODOV. — KOREKTNOST DRŽANJE KRALJEVINE SHS.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Svet Društva narodov je prejel poročilo na grško-bolgarsko mejo odposlanih vojaških zastopnikov, da so sovražnosti na meji ustavljene, da so se grške čete umaknile in bolgarske čete zopet zasedle svoje prejšnje postojanke ter da se pobeglo prebivalstvo vrača na svoje domove. Zastopnika Grčije in Bolgarije sta se Društvu narodov zahvalila za naglo posredovanje, naka je predsednik sveta Briand izrazil upanje, da se bosta obe vladi pokorili končni razsodbi Društva narodov o sporu, ki bo izrečena meseca decembra. Briand je rekel dalje, da v rešenem sporu ni niti zmagovalca niti premaganca, ker sta se oba dela kot člana velike družine Društva narodov mirno poravnala. Nato je Briand sejo zaključil.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Pri sprejemu časnikarjev sta govorila Briand in Chamber-

lain tudi o varnostni pogodbi za Balkan in sta izjavila, da morajo sklep take pogodbe predložiti vlade balkanskih držav. Pogodbe te vrste morajo biti prostovoljne in ne izsiljene. Na vprašanje, če bo Društvo narodov preiskalo tudi vzroke zadnjega obmejnege spora med Grčijo in Bolgarijo in če se bo pečalo tudi z vprašanjem komitašev, je Briand odgovoril: »Prav gotovo, če se bo izkazalo, da so oni povzročili nered.« — »Ali pa bodo komitaše potem razgnali, če se ugotovi njihova krivda?« — »Tudi o tem bo svet Društva narodov razpravljal.« — »Kaj pa mislite o nevtalnosti Jugoslavije v grško-bolgarskem sporu?« — »Jugoslavija se je obnašala povsem korektno,« je odgovoril Briand. Chamberlain pa je dostavil: »Tudi jaz menim to, kar je rekel g. Briand.«

Prevrat v Perziji

SAH ODSTAVLJEN. — RIZA-KAN ZAČASNI PREDSEDNIK.

Pariz, 2. nov. (Izv.) Iz Teherana poročajo, da so uporniki odstavili vladarja. Začasni vladni predseduje Riza-kan.

Teheran, 2. nov. (Izv.) Perzijski parlament je z 80 od 85 oddanih glasov sklenil, da odstavi doslej vladujočo rodbino s prestola.

London, 2. nov. (Izv.) Iz Teherana poročajo, da se namerava začasni predsednik no-

ve vlade Riza-kan sporazumno z zastopniki najmočnejših strank proglasiti za vladarja. Sklicati namerava ustavotvorno skupščino, da izpremeni ustavo po potrebi. (Dosedanja dinastija Kadžarov je vladala v Perziji od leta 1794. naprej. Ustanovil jo je Aga-mohamed. Zgodnji šah se je že pred leti preselil v Evropo in se ni več brigal za vladu.)

Vprašanje konkordata.

Belgrad, 2. novembra. (Izv.) V zunanjem ministristvu se je dopoldne in popoldne nadaljevala razprava o materialu za konkordat. Tudi današnji seji so prisostvovali zunanji minister Momčilo Ninčič Ljuba Jovanović, naš poslanik v Vatikanu Smodlaka, predsednik delegacije za konkordat Vojislav Janjić ter nekateri strokovnjaki. Do kakšnih definitivnih sklepov ni prišlo.

Amnestija vojaških beguncev.

Belgrad, 2. (Izv.) Danes popoldne ob 5 je bil sprejet o daljši avdienci pri kralju vojni minister Dušan Trifunović. Predložil je kralju v podpis ukaz o amnestiji vojaških beguncev. Kralj je ukaz podpisal in bodo vsi vojaški begunci, ki se prijavijo do 1. januarja 1926, oproščeni vsake kazni.

PREDSEDNIK SKUPŠČINE OZDRAVIL.

Belgrad, 2. novembra. (Izv.) Predsednik narodne skupščine Marko Trifković, ki je bil dalje časa bolan, je danes ozdravel. Po poročilih iz njegove okolice, bo v četrtek predsedoval skupščinski seji. Poleg tega bi se moralo skupščinsko predsedstvo istega dne predstaviti kralju.

ORGANIZACIJA LASTNIKOV LISTOV.

Belgrad, 2. novembra. (Izv.) Za dne 9. novembra je bila v Belgrad sklicana skupščina lastnikov listov, ki se nameravajo z ozirom na težke določbe novega tiskovnega zakona organizirati v posebno organizacijo, da bi zaščitili svoje interese.

Vsi Sveti v Zagrebu.

Policijski kordon na pokopališču. — 79 komunistov aretiranih.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) Včerajšnji praznik je mirno potekel. Ker so komunisti napovedovali demonstracije, je policija postavila na pokopališču na prostorih, kjer je bil Alagićev grob, močan kordon, drugod so patrolirali močni policijski oddelki. Komunisti so na več krajih izizzivali policijo. Aretiranih je bilo 79 komunistov, ki so pa bili deloma že snoči, deloma danes vsi izpuščeni.

Nov hrvatski blok.

Združeni republikanci in frankovci.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) V soboto se je ustanovil nov hrvatski blok, v katerega so vstopili Hrvatska republikanska zveza (dr. Buč, Trajanović in Došen) in frankovci. Hrvatski federalisti (HZ in radičevski disidenti) so sklenili, da ne gredo v ta blok, ker se ne strinjajo z njegovim programom.

Radičev vstop v vladu.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) Tu se mnogo razpravlja o vstopu Stjepana Radića v vladu. Trdijo, da bo prevzel socialno politiko ali pa javna dela. Iz vlade bi izstopil Pavle Radić, Simonović bi pa prevzel agrarno reformo.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) Včeraj in danes se je mudil tu dr. Laza Marković. S Stjepanom Radićem sta razpravljala o rekonstrukciji vlade in o načinu, kako bi Stj. Radić mogel priti v vladu. Tudi Marković bi zopet rad prišel v vladu ter prevzel notranje ministristvo. Nocoj je imel dr. Marković sestanek z zaupniki radikalne stranke. Na sestanku so razpravljali o organizaciji javnega radikalnega shoda, ki se bo vršil 29. novembra v »Muskikhalle«. Na ta shod bo po zahtevu dr. Markovića prišel sam Pašić ali pa bo odposlal večjo deputacijo.

Shod HPS v Djakovu.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) Včeraj je bil v Djakovu shod Hrvatske pučke stranke, na katerem sta govorila glavni tajnik HPS dr. Jan-ko Šimrak in dr. Tiringier iz Osjeka. Shoda se je udeležila velika množica ljudi, ki so soglasno odobrvali izvajanja govornikov.

Pretep med radičevci in orjunaši.

Zagreb, 2. nov. (Izv.) V Škrlejevcu pri Sušaku je prišlo včeraj vsled medsebojnega iz-
zivanja do pretepa med radičevci in orjunaši.

Med pretepom sta bila težko ranjena brata Tugomir in Anton Palešić. Prepeljali so ju v bolnico na Reko. Danes je prišla v Zagreb vest, da je Tugomir Palešić podlegel ranam.

Občinske volitve v Gospiću.

Opozicija ni šla na volišče.

Gospić, 2. nov. (Izv.) Včeraj so se vršile občinske volitve za mesto Gospić in nekaj okoliških vasi. Volilo je samo 49% volivnih upravičencev. 51% volivnih upravičencev ni volilo, ker so bile volitve javne in so se vršile po večinskem sistemu. V Gospiću se je od 753 volivnih upravičencev udeležilo volitev samo 350, in sicer samo radičevci in radikali. Ostale stranke so izdale na volivce proglas, naj ne gredo voliti. Tako so bili v Gospiću iz-

voljeni samo radičevci (6) in radikali (2), ki so imeli skupno listo. Celoten izid v Gospiću in okoliških vaseh je: Radičevci 15, radikali 2, SDS 7. Samostojni demokrati so se udeležili volitev v dveh vaseh.

Usoda ohridskih jetnikov še vedno neznana.

Belgrad, 2. novembra. (Izv.) Vest, da sta načelnik Blažič in prota Milošević osvobodjena, so se izkazale kot prezgodnje. Slonele so na poročilih, ki jih je dobilo notranje ministrstvo. Po današnjih vesteh pa so bila ta poročila neresnična. Dosedaj niti ne vedo, kje sta ujetnika, niti tega, ali sta sploh še živa. Albanske oblasti stvar energično zasledujejo in je upati na uspeh.

Kritični položaj v Siriji.

TEŽKE FRANCOSKE IZGUBE. — UPOR SE ŠIRI. — DRUZOM SE PRIDRUŽUJEJO BEDUINI. — BONCOUR NE MARA SPREJETI GUVERNERSTVA. — AKCIJA SOCIALISTOV.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Vse časopise priobčuje vznemirjajoča poročila iz Sirije. Priznavajo, da so Francozi izgubili v Siriji že nad 5000 mož.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Za civilnega guvernerja v Siriji določeni socialistični poslanec Paul Boncour je odklonil ponujano mu mesto.

Jeruzalem, 2. novembra. (Izv.) Razpoloženje za vojno v Siriji vedno bolj narašča. Druzom so se pridružili številni beduinski rodovi. Danes je gotovo, da en armadni zbor ne bo zadoščal, da se vstaja uduši. Dvojna vojna, v Maroku in v Siriji, je za Francijo in njene finance silna obremenitev.

London, 2. novembra. (Izv.) »Daily News« poročajo iz Sirije, da se upor širi. Beduini so

iz Alepa, Palmire in Deir-el-sosa poslali svoje rodbine v bolj varne kraje. Uporniki so že zasedli Deir-el-sor. Francozi so morali zapustiti 4 vasi severno od Damaska.

London, 2. novembra. (Izv.) Privatna poročila iz Damaska pravijo, da je položaj v Damasku silno nevaren. Francozi mesta ne obstreljujejo več, ampak so podrli vsa obzidja in vse plotove. Ceste so zabarikadirane. Telefonska zveza z Damaskom je nemogoča.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) V socialističnem listu »Paris Soir« se zavzema socialistični voditelj Frossard za to, da se Francija odreče svojega od Društva narodov ji poverjenega protektorata nad Sirijo.

Beyreuth, 2. nov. (Izv.) General Sarail je izjavil, da bo 8. t. m. odpotoval v Pariz.

Mac Donald o modernih diktatorjih.

ZAUPANJE V ZMAGO DEMOKRACIJE. — NEVARNOST OD VZHODA. — RAZOROŽITEV — GLAVNO VPRAŠANJE. — PROTI TAJNI DIPLOMACIJI.

Bruselj, 2. novembra. (Izv.) Na svojem povratku v Anglijo se je bivši angleški ministrski predsednik Mac Donald ustavil tudi v Bruslju kjer je društvo časnikaarjev njemu na čast priredilo svečan zajutek. Pri tej priložnosti je govoril Mac Donald o demokraciji in dejal, da smatrajo mnogi demokracijo za nekaj staromodnega. Mnogo je danes ljudi, katerim ni nič na volji ljudstva in ki zato priporočajo diktaturo kot edino rešilno sredstvo. Današnji revolucionarji verujejo le na silo. Mac Donald je priznal, da velja raje za starokopitneža kakor pa da bi izgubil svoje zaupanje v končno zmago demokracije in pameti.

Bruselj, 2. novembra. (Izv.) O razmerah v srednji Evropi, ki jo je pravkar prepotoval, se je izrazil Mac Donald napram nekemu angleškemu, časnikarju takole: Današnje stanje v srednji in vzhodni Evropi je negotovo in nestalno. Politična nesigurnost, finančna zme-

šnjava in nered v gospodarstvu naraščajo toliko bolj, kolikor dalje potuješ na vzhod in jugovzhod. Svoje nove meje so sprejeli narodi s škripanjem zob. Nacionalistične provokacije ustvarjajo narodno prenapetost in fašizem. Moti se, kdor misli, da je v Locarnu bil ustvarjen trajen mir. Če bo v Evropi zopet divjala vojna, bo prišla z vzhoda. Velika pridobitev za mir, je vstop Nemčije v Društvo narodov, Društvo narodov pa ni popolno, dokler mu ne pristopi Rusija. Glavno vprašanje današnje dobe pa je razorožitev.

Dunaj, 2. novembra. (Izv.) V članku, napisanem za »Neue Freie Presse«, se Mac Donald jako neugodno izraža o današnji diplomaciji, ki vodi vnanjo politiko vseh držav brez kontrole ljudstva. Dokler narodi sami ne bodo odločevali o svoji vnanji politiki, ne moremo govoriti o svobodi narodov.

Pragi so vložile stranke 16 kandidatnih list za državni zbor in 13 za senat. V Moravski Ostrovi je vloženi 17 kandidatnih list za državni zbor in 15 za senat.

Nov kurz v Rusiji?

Značilen govor Rakowskega.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Na obletnico pripoznanja sovjetske Rusije od strani Francije je priredil novoimenovani ruski poslanik pri francoski vladi Rakowski svečano večerjo, katere seje udeležil tudi ministrski predsednik Painlevé. V svoji napitnici je Rakowski naglašal potrebo sodelovanja zapadne Evrope s sovjetsko Rusijo, ker evropski mir brez sovjetske Rusije ni mogoč.

Josip Meško:

Alia lacta...

Ugleden starešina je na nekem dijaškem zborovanju v tem letu rekel, da opaja v dijaškem življenju neko mrtvilo, kakršnega preteklost naše dijaške organizacije ni pokazala. Imel je prav. V dijaških vrstah povojni čas ni vzdrnil tistega zdravega idejnega zaleta, ki smo ga opazili povsod drugod med mladino. Samo nekaj je duhove nekoliko razgibalo, namreč tekma med orlovsko in pa med stanovsko-dijaško strujo, ki je zadnji čas tvorila vsebino našega dijaškega življenja. Dvoje naziranj si je stalo tukaj nasproti, razcep vrst našega dijaštva je bilo nujna posledica, za enkrat nič prijeten pojav, ki bo pa vsaj doprinesel k temu, da spozna dijaštvo čimprej, česa naj se oklene.

Naše izobraženstvo napram vprašanju dijaške organizacije ne more biti indiferentno; saj vzgaja njen naraščaj. Dijaška stanovska organizacija ima še nekaj novih apologetov. Posledno po zdravem principu — audiat et altera pars — mora naša javnost pravilno premetriti dijaško orlovsko gibanje, da se more odločiti. Orlovska misel predstavlja danes v našem narodu nekaj velikega in moralo je nujno najti krepkega odmeva v dijaških vrstah. Mi smo videli v tem svoji celotni kulturni program, jasno orientacijo v splošnem povojnem kaosu. Zakaj se te orlovske misli ni oprijelo vse dijaštvo? Zakaj

se je našlo oddvojeno mišljenje med katoliškim dijaštvom?

Dejstvo je, da vsak pojav, ki nosi na sebi kako novo miselnostno potezo, naleti na odpor. Najsi tako gibanje zajme še tako široke mase vedno se bo našel nekdo, ki bo obrnil kopje proti njemu. — Dijaško orlovsko gibanje gotovo nosi v sebi veliko kulturno-socialno misel, ker se sicer ne bi pojavilo s tako močnim poletom. Dijaštvo je videlo veliko orlovsko armado našega ljudstva in je spoznalo, da je tam njeno kulturno polje. V resnici — smer dijaške orlovske organizacije je bila strogo demokratična. Kdor živi med ljudstvom in opazuje njegovo duševno življenje v vseh globinah in nekako čuti vse, kar čuti ljudstvo, tak se bo vedno bolj utrjeval v prepričanju, da je boj orlovstva med dijaki z nasprotno smerjo boj demokracije proti reakciji.

Dijaško orlovsko gibanje je znalo združiti idealizem z zdravim realizmom. Ono ni polagalo važnosti na velike pompozne manifestacije ni stopilo kot tako preveč na plan, ampak je povsem tiho skušalo dvigniti v časih zavest dolžnosti in stroge discipline. Svoje kulturne poslanstva si je bila dij. orl. organizacija vedno svesta, kar je posebno pokazalo počitniško delo našega dijaštva.

Naše dijaštvo je velikokrat moralo priznati, da so vsi idealni načrti izzveneli v frazi. Zakaj? Zato, ker je računalo premalo z realnostjo in vsled tega izgubilo kontakt z življenjem, z ljudsko dušo. Knjige ne daje človeku

Finančna kriza v Franciji.

Popustljivost Amerike. — Vstop politikov v upravo francoske banke.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) Iz Amerike poročajo, da bo ameriška vlada v kratkem predlagala francoski vladi nov način ureditve francoskih vojnih dolgov v Ameriki. Amerika hoče upoštevati v znatni meri plačilno sposobnost Francije, da bo mogla Francija kljub odplačevanju dolga urediti svoje finance in svojo valuto. Zahteva pa ameriška vlada kot pogoj za svojo popustljivost, da uredi Francija istočasno svoje obveznosti napram inozemstvu in napram svojim državljanom.

Pariz, 2. novembra. (Izv.) V upravni svet francoske državne banke bo imenovanih več politikov. Prejšnji minister Chauvet bo postal guverner banke, načelnik kabineta Briandovega pa postane bančni generalni tajnik. Francosko državno banko so doslej upravljali vedno le strokovnjaki.

Pariz, 2. nov. (Izv.) Ministrski svet je izdelal vladno deklaracijo. V njej izraža voljo, da bi se čimprej spet začela pogajanja z Zedinjenimi državami severne Amerike radi dolgov. V finančnem delu deklaracije predlaga nova vlada uvedbo novega davka, ki bi zadela vse velike bogataše.

Socialno vprašanje našega kmetskega stanu.

Pod tem naslovom je priobčil v »Socialni misli« št. 9.—10. letnika 1925. naš znani sociolog Fran Erjavec članek po referatu iz njegovih predavanj na stiških dijaških dnevih. Erjavec nam je podal že marsikako delo o socialnih problemih. Ta njegov članek pa je še posebno zanimiv, ker podaja tudi nekoliko statistike o poklicih v Sloveniji, s katerimi se preživlja prebivalstvo v pretežni večini. — Statistika iz l. 1910 priča, da se je tedaj preživljalo 67,7% Slovencev s poljedelstvom in gozdarstvom, da pa je ta odstotek padel v 15 letih na kakih 62%, kar znači, da kmetijstvo nazaduje, četudi smo Slovenci za enkrat še povečini kmetijsko ljudstvo.

Clankar konstatira po statistični razpredelnici, da obsega dobra polovica slovenskih »kmetij« le do 5 ha in da je dve tretjini kmetijskih posestnikov malih kmetov, pičla tretjina srednjih, velikih pa le malenkostno število. Velika večina malih kmetov se niti izdaleka ne more preživljati zgolj s poljedelstvom.

Mizerija kmetijskega stanu je velikanska. Deficitno poljedelsko gospodarstvo se more le v prav neznatnem delu kriti z gozdnim gospodarstvom srednjih kmetov, dočim nima velika masa malih kmetov-kajzarjev od gozdov prav ničesar. Tudi statistiko o živinoreji navaja marljiv pisatelj. Slika je več nego neugodna. Kolosalno je nazadovanje živinoreja od leta 1910. do 1922., a od 1922. do 1924. leta se je neznatno dvignila le konjereja od 52.000 na 53.000, poleg te panoge pa le še perutnina in čebeloreja (zadnja od 49.000 panjev na 62.000). — Iz vsega izvaja Erjavec, da so gospodarstva našega kmetskega visoko pasivna, in da zlasti vsi mali kmeti žive v obupnih razmerah. Saj je že leta 1902. znašala celokupna bilanca kranjskega kmetijstva okroglo 5 milijonov zlatih kron primanjkljaja.

Dalje navaja Erjavec, kako bi bila mogoča sanacija. Omenja razdelitev veleposestev in gozdov. Zadnje bi bilo pa težje, zato meni pisatelj, da bi se dali gozdovi socializirati, toda ne za državo, temveč za občine, okraje in okrožja. — Posebno za važno pa smatra Erjavec po vsej pravici izpopolnitve, poglobitve in razširitve zadružništva. Nadalje pravi, da je ustvaritev, utrditve in razvoj obrta in industrije pri nas velevažno vprašanje. Res je večina slovenskega naroda še kmetijskega stanu, a naše kmetijstvo preživlja

krizo, iz katere je izhod le izven agrarizma. (Naj omenjamo pri tej priliki, da se je bivši deželni odbor kranjski v polni meri zavedal tega žalostnega dejstva za kmečki stan, in je vsled tega z vso vmeno podpiral domačo industrijo, ki je malemu kmetu na Kranjskem marsikje donajala čedne dohodke. — Op. por.) — »Proletarsko življenje živi danes vsaj polovica slovenskega naroda«, ugotavlja Erjavec, ter pravi, da je treba malemu človeku ustvariti ugodnejše življenjske pogoje z dobro urejeno socialno-politično zakonodajo in socialno-političnimi institucijami.

Se strinjamo v vsem obsegu. Hvaležni smo pisatelju Erjavcu, da nam je v svojem članku nanizal toliko pametnih misli. Želimo le, da bi s pridom čitali članek predvsem tisti, ki se jih tiče in ki imajo usodo našega človeka v svojih mogočnih rokah. Čita naj pa članek tudi vsak, ki mu je pri srcu usoda našega kmetskega stanu. — Kajti, če bo ta stan vsled neznosnih bremen tako rapidno propadal, kot gre z njim navzdol zadnji čas, potem lahko že na prstih seštejemo leta, ko bomo dejali, da je slovenski kmet — bil. F. K.

Beleške.

Kako skrbi Romunija za invalide. Ob proslavi 60 letnice rojstva romunskega kralja Ferdinandja je parlament dovolil 200 milijonov lejev za jubilejno invalidsko ustanovo. Kralj Ferdinand je daroval za ustanovo iz svojega 250 milijonov lejev.

»Samoupravi« akcija g. Korošca v Dalmaciji ne da miru. Morda se g. radikali v srcu smejejo, ko vidijo, da radičevce Koroševi shodi v Dalmaciji skrbje, vendar mora vsaj na zunaj lomiti kopja za Radičevo zvestobo. Vodilni organ radikalov očita Korošču, da je rekel v Splitu: »Tudi St. Radič misli, da vprašanje sporazuma ni rešeno.« Ogorčeno vprašanje, kdaj bi Radič, zvesti zaveznik, kaj takega rekel. Mi moremo reči »Samoupravi« le eno: Ali ji je neznano, da hrvaški kmet v Banovini drži z Radičem, če tudi mu je javno napravil republiko in se udi njal centralizmu, — edino zato, ker je v dne duše prepričan, da bo Radič Pašiča ukanil iz da v srcu Radič drugače misli, kakor govori? — In tega javnega kmetskega mnenja naj bi ne smel dr. Korošec v Dalmaciji na shodih povedati? Mi sicer mislimo — najbrž podobno tudi radikali, da bo ukanjen drugi kot misli g. St. Radič, vendar je zato naše mnenje o trdnosti »sporazuma«, ki je storil RR vlado isto kot mnenje hrvaških kmetov. Vse pisanje belgrajskih listov, ki se toliko pečajo s Koroščevo potjo po Dalmaciji, pa jasno priča, kako neljuba je takomenovanemu »sporazumu«, in kako njeno važnost celo radikalni listi podčrtavajo. Ali delajo to iz ljubezni do »sporazuma« — nečemo soditi.

Dobre se je spet znebil današnji »Slov. narod«, ko piše, da srbski listi ugotavljajo da igrajo klerikalni voditelji doma v Sloveniji vlogo neizprosni opozicionalcev, ki do sledno z vso odločnostjo odklanjajo vsako sodelovanje v vladi, v Belgradu pa so ti opozicionalni tigri čisto drugačni: tu lazijo okrog vlade in radikalom in se na vse načine ponujajo v vlado. »Slov. narod« dobro vé, da njegovi bravci srbskih listov ne bero; a da jim bo bolj imponiralo, pripisuje srbskim listom to, česar si sam že ne upa več zapisati, ker bi se mu ljudje smejali. Srbski listi ugotavljajo... Imajo kaj ugotavljati pričo ostrih dr. Koroševih govorov v Dalmaciji! Se bosta dolgo čakala »Narod« in njegova »Samouprava« na ponujanje »klerikalcev«. Sicer pa dobro vemo, kaj je narekovalo »Narodu« to naj-novejšo duhovitost o ponujanju klerikalcev: karikatura v nedeljskem »Il. Slovincu«, ta ga je zbolela, strašno zbolela...

nega dela v tem, da zna ena ali nekaj glav voditi, vse drugo je pa slepo-pokorna tolpa brez razuma; v tem tiči misel absolutizma. Nehote so ustvarjale tako stanje starejše dijaške organizacije, ki so mogoče imele poštene namene, a so popolnoma prezrle, da je človek celota zase, a ne le delec celote, delec stroja, ki ne misli.

Mislím, da izrazim tiho željo naših širokih mas, če rečem: Dijaštvo naj se tudi v organizaciji šola tako, da bo znalo enkrat širše mase dvigniti do zavesti, da imajo svoje pravice in da nekaj pomenijo, da pa morejo tudi sami sodelovati. Temu se bo gotovo najbolj približala ona dijaška organizacija, ki je našim širšim slojem najbližja — to je orlovsko.

Problem dijaške organizacije je gotovo težek. Treba je treznega presojanja, pa tudi poznavanja ene kakor druge organizacije. Zato naj le sodijo o tem vsem ljudje, ki imajo o tem že prakso, molčijo pa naj diletantje in čakajo dozorelosti, sicer delajo le nepotrebnost zmešnjavo, a problema ne rešijo. — Bog živi!

Nebo v novembru.

Ko se zmračí, zahaja na jugozahodu V nera kot Večernica. Nad njo, na jugu, svet Jupiter. Oba planeta se nahajata sedaj v ozvezdju Strelca in se gibljeta nasproti. Jupiter stalno proti solncu, Venera pa vedno

Dnevne novice.

Simpatičen članek o Slovencih in Hrvatih v Italiji je objavil novosadski »Deutsches Volksblatt«. Članek navaja precej točne statistične podatke o Slovencih in Hrvatih v Italiji, priznava visoko stopinjo izobrazbe našega življa v Primorju že pod Avstrijo, nato pa opisuje današnje poitalijančevanje naših ljudi zlasti v šoli. Odporno moč slovenskega ljudstva opisuje jako učinkovito. Slovencev in Hrvatov laška vlada ne bo zlahka potujčila, ker se Slovenci na Primorskem vzorno bore za svoje pravice.

Prenos zemskih ostankov zagrebskega škofa dr. Josipa Langa. Dne 8. t. m. preneso telo pok. zagrebskega škofa dr. Josipa Langa, znanega po svojem svetniškem življenju, z Mirogoja v Zagrebu v kripto tamkajšnje ž. p. ne cerkve sv. Marije. Tem povodom se bodo vršile razne slovesnosti. Dne 6. t. m. bo govoril v jercimski dvorani dr. Markulin o življenju in delu škofa dr. Langa; dne 8. t. m. dopoldne bo svečana komemoracija v dvorani glasbenega zavoda, popoldne pa slovesen prenos trupla z Mirogoja v cerkev sv. Marije.

Župnijski izpit dne 7. in 8. oktobra t. l. so naredili iz druge polovice: Anton Pavlič, beneficiat na Vačah in p. Rajner Erklavec (križniškega reda) iz Ljubljane; iz prve polovice: Alojzij Brecljnik, žup. upravitelj v Novi Oselici in Viktor Turk, kaplan v Cerknici.

Spomenica slovenske zdravniške zbornice. Iz Belgrada poročajo: Te dni se mudi v Belgradu predsednik ljubljanske zdravniške zbornice dr. Gregorič. Obiskal je ministra za narodno zdravje dr. Slavka Miletiča in mu izročil elaborat zbornice o novem zdravniškem zakonu, ki ga ministristvo pripravlja. Ob enem je dr. Gregorič podal protest proti nastavljanju tujih zdravnikov v Sloveniji, kjer je dovolj domačih zdravnikov, izmed katerih je mnogo nezaposlenih.

Smrtna kosa. V št. Vidu nad Ljubljano je umrl 2 t. m. g. Feliks Belec, sin bivšega dolgoletnega župana g. Antona Belca. — V splošni bolnici v Ljubljani je umrl v nedeljo zvečer g. Ivan Pušljar, upok. orož. stražmojster in posestnik v Stični. Naj v miru počivata!

Zaupnike, ki so prejeli koledar naše Kmetске zveze v razprodajo, prosimo, naj takoj opozore kmetovalce nanj, da kdo pomotoma ne kupi pravkar izišlega koledarja bivših samostojnežev.

Redukcija železniških uradnikov. Iz Belgrada poročajo, da je stanje proračuna za promet tako da se v prometnem ministristvu petjejo z mislijo na redukcijo uradništva. V službo ne bodo sprejemali novih uradnikov, dokler se ne odobri proračun za 1926-27. leto.

P. Kamilo Kolb, znani baritonist iz franciškanskega reda, je položil na zagrebski glasbeni akademiji izpit iz glasbe z izvršnim uspehom. Čestitamo!

Naši zavodi. Izmed 14 letošnjih abiturientov v škof. zavodu sv. Stanislava v št. Vidu se jih je 10 posvetilo duhovskemu poklicu. 4 študirajo na teološki fakulteti v Ljubljani, 1 v Mariboru in 5 v Gorici. Ostali štirje študirajo na ljubljanski univerzi druge stroke. — Oba abiturienta dij. konvikta Marijaniša v Ljubljani sta vstopila v bogoslovje. Eden v Ljubljano, drugi v Maribor.

Za varstvo avtorskega prava. Na pobudo zagrebskega Udruženja hrv. književnikov se bo vršila dne 5. t. m. v Zagrebu konferenca vseh pisateljskih društev iz cele države, na kateri bodo razpravljali o ustanovitvi jugoslovanskega odseka v Mednarodnem književniškem in umetniškem društvu. To društvo ima svoj sedež v Parizu in ga je ustanovil Viktor Hugo; njegov namen je predvsem zaščita avtorskih pravic. Na zagrebski konferenci bodo razpravljali tudi o načrtu za to-

stvarni zakon, ki ga pripravljajo v prosvetnem ministristvu.

Zakon o cenzuri filmov. V ministristvu za notranje stvari izdeluje posebna komisija zakonski načrt o cenzuri filmov. Postopanje bo za vsa država enotno.

Popravek. V članku »K nemški krizi« v nedeljski številki je tiskarski škrt izpustil v drugem stolpcu nekaj besed. Dotična stavka se pravilno glasi: Člen 6. ne vsebuje priznanja versajske mirovne pogodbe, ampak le ugotavlja, da varnostna pogodba ne pomeni formalne izpremebe obstoječih pogodb. Nemčija se ni odrekla možnostim izpremembe, ki jih določa versajska pogodba, ali ki jih bo prinesel miren razvoj.

Razširjenje kotorske luke. Dela za razširjenje in ureditev luke v Boki Kotorski so v polnem teku; dela izvršuje tvrdka Matošić in tov. Kadar bodo dela dovršena, bo Boka Kotorska najlepša luka.

Vložna knjižica za 6 in pol milijona dinarjev. Minulo soboto je našel neki gost v hotelu »Palace« v Belgradu vložno knjižico za 6 in pol milijona dinarjev, glasečo se na prinašalca proti šifri. Najditelj je dragoceno knjižico takoj izročil mestni policiji. Belgrajčani so zelo radovedni, kdo je srečni lastnik tolike gotovine.

Zopet ponarejeni dolarji. Ameriško poslaništvo v Belgradu je obvestilo naše oblasti, da krožijo po mnogih državah novi dolarjski falzifikati, in sicer po 5 in 20 dolarjev. Falzifikati so mojstrsko pogojeni in jih je zelo težko razločiti od pravih bankovcev.

Ček za 8000 lir izgubljen. Pobega Nazarij, stanujoč v Šmarjah-Slap, je dne 29. okt. od Šmarja do Ljubljane izgubil ček, glaseč se na 8000 lir.

Zopet drzen napad na Dolenjskem. Ravnatelja premožgkopne družbe v Belokrajni gosp. Novotnyja sta v soboto ob 3 popoldne na cesti med Črnomljem in Karnizarico napadla dva meška in mu oropala 40.000 Din. O roparskem napadu prinesemo jutri podrobnejše podatke.

Če čutiš, da si se prehladil, izpij čašo čaja iz čajnih mešanic znamke »Budha«.

Zborovanje strokovnega učiteljskega meščanskih šol.

Društvo slov. meščanskega učiteljstva za ljubljansko oblast je imelo včeraj pod predsedstvom ravnatelja M. Hočevarja dobro obiskano skupščino v poslopju šentjakobske d. m. šole. Zastopani so bili vsi, tudi zasebni zavodi. Na sporedu so bile za razvoj mešč. šolstva zelo važne zadeve, ki so se o njih zborovalci v lepi slogi in prijateljski porazgovorili. — Predsednik je najprej poročal o kongresu v Splitu, ki je bil sklican početkom julija in se ga je udeležilo tudi 30 Slovencev. Splitski zborovalci so odobrili pravilo za zvezo meščanskošolskega učiteljstva, ki so se predložila ministristvu v potrjenje. Pretresali so tudi zakonski osnutek za mešč. šole ter nasvetovali nekatere spremembe. Predlogi glede načrta in glede tedenskih ur za posamezne stroke (kršč. nauk 2 tedenski uri) so bili sprejeti z veliko večino. Seveda je bilo to delo iluzorično, ker je bila že pripravljena naredba, datirana 26. junija, ki je za 1. in 2. meščanski razred marsikaj prevrnila.

Glavni namen včerajšnjega sestanka je bila revizija sedaj po novi naredbi veljavnega, dasi začasnega učnega načrta, ki je bil sestavljen brez sossvea slovenskega učiteljstva in preko nasvetov zbora. Zborovalci so sklenili predlagati nekoliko sprememb glede posameznih strok in glede tedenskih ur za pouk posameznih predmetov. Soglasno so n. pr. pri-

trdili društvenemu članu, tajniku kateh. društva, da se versivnemu pouku zopet vrne po 2 tedenski uri. Ker so se predlagale še nekatere druge transmutacije, je končno naneslo število vseh tedenskih ur 33, kar je maksimum tedenske obremenitve za mladino.

Nato je bil razgovor o podrobnih učnih načrtih z ozirom na sedanje spremembe. Referenti pošljejo izdelane osnutke društvenemu predsedstvu, da se razmnože in vpošljejo vsem šolam v orientacijo. — Predsednik je tudi omenjal, da so se nekateri predlogi splitskega zborovanja deloma že vpoševali: n. pr., da se normira pensum mešč. učiteljev na 22, odnosno (po 20 letni službi) na 20 tedenskih ur. Predlog je bil 18—20). Vsako naduro bodo pa honorirali samo s 14 Din.

Iz Ljubljane.

NA GROBEH.

Ljubljana in okolica sta se včeraj malone polnoštevno zbrali na pokopališču pri Sv. Križu, da izkažeta spoštovanje mrtvim, bodisi sorodnikom, bodisi za narod zaslužnim možem in zlasti tudi vojnim žrtvam. Po vseh dohodih so se pomikale nepregledne množice proti Sv. Križu, kjer je valovalo obiskovalcev. Grobovi so bili pokriti s cvetjem in zelenjem, na tisoče lučic je gorelo, na tisoče src drhtelo v žalnem spominu. Največ obiskovalcev so imeli javni grobovi: nezabnega dr. J. E. Kreka, naših pesnikov in pisateljev, naših narodnih in vojnih žrtve, ki so bili vsi lepo okrašeni.

Ob treh popoldne so združena pevka društva pod vodstvom pevovodje M. Premelča zapela tri žalostinke: Adamičevo »Slovo«, Premrlovo »Blagor mu« in Pavčičevo »Narodno nagrobno«. Ob štirih pa se je začela spominska svečanost ob vojaških grobovih. Sodelovala je vojaška godba in združena pevka društva. Mrtvim vojakom v spomin je govoril vojni kurat Bonač, kakor zna le on, ki je živel z njimi v strelskih jarkih in bil priča njihovih žrtve in njihovega mučeništva. Z ozirom na navzoče zastopnike tujih konzulatov v našem mestu, katerih narodni pripadniki vojaki počivajo pri Sv. Križu, je kurat Bonač govoril tudi v francoskem jeziku. Po njegovem govoru, ki je globoko segel vsem v srce, so pevka društva presrešljivo zapela še Prelovčovo »Oj Doberdob«.

Ljubljana se je včeraj na lep, dostojen način oddolžila manom svojih rajnih.

Redna konferenca katehetov bo jutri ob petih popoldne v posvetovalnici K. T. D. — Na sporedu je referat kateheta in duh. svetnika Ign. Zaplotnik-a: Analiza in analitična metoda.

Telovadna akademija. V nedeljo ob osmih zvečer priredijo šentpeterski Orli v Ljudskem domu telovadno akademijo s sledečim sporedom: 1. Proste vaje članov za leto 1926. 2. Proste vaje članic za leto 1926. 3. Bradlja. 4. Proste vaje članic. — Sestavil br. Kristan. 5. Slovesna izročitev prehodnega prapora O. P. po br. dr. Basaju. 6. Konj. 7. Proste vaje članov. — Sestavil br. Rihar. 8. »Za materjo«. Simbolična vaja. Sestavil br. Mlakar. 9. Drog. 10. Odsekovna prosta vaja, izvajana na stadionu ob priliki letošnje tekme za prehodni prapor. — Iz programa je razvidno, da bo akademija nudila poleg različnih, še ne izvajanih prostih vaj, tudi pregled napredka v orodni telovadbi, ker se bodo predstavili agilni šentpetersčani in vseh glavnih orodjih, na bradlji, drogu in konju. Upati smemo, da bo ta akademija še povečala ugled, ki ga je znal šentpeterski odsek ohraniti skoz 15 let svojega obstoja.

Mlinar in njegova hči, žaloigro v 10 slikah ponovi Ljudski oder v nedeljo, dne 8. novembra ob pol 4 popoldne. Ugodno za občinstvo z dežele, posebno iz ljubljanske okolice.

kov. Ta se usiplje 27. t. m. iz ozvezdja Andromede. Sedaj se nahaja to ozvezdje v zenitu.

Andromedidi so ostanki kometa Biela, ki je izginil l. 1852. Imel je obhodno dobo 6 in pol leta. Prvič so se Andromedidi pojavili l. 1872. in sicer jako številno. Kmalu so učenjaki ugotovili, da se njihov tir jako prilaga tiru zginulega kometa. Cez trinajst let so se zopet pojavili v še večjem številu. Takrat je zaslala zemlja v rep kometa. Točno čez 6 in pol let so se zopet pojavili, vendar se je njih sijaj že zmanjšal. L. 1898. jih je bilo še manj, zopet so uplivali veliki planeti, pa tudi razbiti komet se je že preveč raztresel. Tako je zginil zopet nov roj utrinkov. Razbiti komet se bo počasi raztresel po vsem svojem tiru, ki pa se bo počasi raztepel na vse strani.

J. K.

Stanje srednješolskega učiteljstva.

V Srbiji in sosednjih pokrajinah.

Po podatkih prosvetnega ministristva je tačas na 90 srednjih šolah v Srbiji, Črnigori in Vojvodini 1281 učiteljev, od tega: 477 profesorjev, 360 suplentov — po večini Rusi in Čehi, 8 strokovnih učiteljev, 313 začasnih strokovnih učiteljev in 14 pogodbenih dnevničarjev. Na Belgrad sam odpada 224 profesorjev, 4 suplent in 1 zač. strok. učitelj. —

Perilo za gospode

specialni izdelek, krasni vzorci, Nogavice izredno trpežne; vse modne potreščine kupite vedno najboljšje pri

DRAGO SCHWAB — Ljubljana.

Predprodaja vstopnic od četrtka naprej v Ljudskem domu.

Rokodelski dom. Danes, 3. t. m. in v četrtek, 5. t. m., ima pevski zbor v Rokodelskem domu redno pevsko vajo, katere naj se vsi gg. pevci zanesljivo udeležijo. Pričetek je obakrat točno ob 8.

Notar Karl Pleiweiss naznanja, da se nahaja njegova notarska pisarna v Dalmatinovi ulici h. št. 5 v pritličju na levo.

Nalezljive bolezni v Ljubljani. Od 22. do 31. okt. t. l. sta bila v Ljubljani naznanjena 2 slučaja škrlatinke in 1 dušljivega kašlja.

Tedenski zdravstveni izkaz. V času od 22. do 31. oktobra 1925 je bilo v Ljubljani rojenih 40, od tega 22 dečkov in 18 deklic; umrlo je v tem času 32 oseb, od tega 18 tujcev. Vzrok smrti v 1 slučaju škrlatinka, v 1 druga nalezljiva bolezen, v 5 jetika na sopolih, v 1 druga oblika jetike, v 4 rak in druge zle novotvorbe, v 7 bolezen na srcu, v 1 pljučnica, v 2 driska (otroci izpod 2 let), v 1 prirojena slabost, v 1 starost, v 3 smrt vsled nezgode, ostalo druge bolezni.

Nevaren vlomilec prijet. Zadnje čase se je v Ljubljani zelo razpasel posel tatvin in vlomov. Po hudem naporu je policija ugotovila, da je eden najbolj podjetnih vlomilcev Štefan Bašelj, še-le 23 let star fant iz Črnuče, pristojen v Mavčiče, že osemkrat predkaznovan zaradi tatvine. Tega ptička je policija aretirala dne 29. oktobra v gostilni Meze na Vidovdanski cesti, ko se je zvečer krepčal pri vincu. Dosedaj je doznano, da je Bašelj izvršil tatvine pri Antonu Gorjancu, slugi tovarne za izdelovanje kart v Zagati št. 3, pri prevozniku Jankotu Tomcu na Borštnikovem trgu št. 3 in železničarju Matevžu Navodniku, pri hlapcu kavarnarja Krapeža — Ivanu Jerini na Turjaškem trgu, v pisarni dr. Jeriča, kjer je odnesel pisalni stroj znamke »Imperial« v vrednosti 6000 Din. pri Alojziju Janežiču, klobučarskemu mojstru v Slomškovi ulici št. 27, pri Josipu Moravcu v Wolfovi ulici 8, pri Ivani Keber v Križevniški ulici in odnesel iz stanovanja dežni plašč in pri več drugih strankah; kradel je dragocenosti, obleko in sploh vse, kar ni bilo pribito. Nadalje je policija ugotovila, da je Bašelj v letošnjem poletju, ko je bil vojni begunec, s pomočjo Viktorja Kokalja vlomil v Nadgorici in Soteski pri Črnučah. Vse ukradene predmete je deloma prodal v Ljubljani Bošnjakom. Policija je večidel ukradenega blaga, med tem tudi pisalni stroj dr. Jeriča že izsledila in dobila nazaj. Blago, katerega ni mogel takoj razpečati ozir. prodati, je skrival v grmih in kozolcih okoli Ljubljane. Policija ima že tudi druge vlomilce pod ključem, tako da bo vsaj za nekaj časa mir pred to sodrgo.

Zopet vlom. V soboto je bilo vlomljeno pri elektromonterju Engelbertu Pröhlju v Florjanski ulici in pokradeno razno blago v skupni vrednosti 3000 Din. — V noči na nedeljo je bilo ukradeno poslovođkinji gostilne pri »Štefanu« Rezi Sušnik iz zaklenjene omare približno 10.000 Din gotovine. — Iz stanovanja dr. Volavška na Sv. Petra cesti 8 je bila odnešena srebrna ura budilka, vredna 300 Din.

Iz Štajerske.

IZ CELJA.

Vsi sveti in spomin mrtvih. V nedeljo popoldne — bil je pravcat otožen jesenski dan — sta bili obe pokopališči, t. j. okoliško in mestno polni ljudi, ki so hodili obiskovat svoje drage ranjke; zlasti na okoliškem pokopališču

V Bosni in v Hercegovini je na 17 tamkajšnjih gimnazijah 198 učiteljev, od tega 68 profesorjev, 36 suplentov, 1 strok. učitelj, 45 začasnih strokovnih učiteljev, 9 pogodbenih suplentov, 9 pogodbenih strok. učiteljev, 7 pogodbenih dnevničarjev, 4 honorarni učitelji od ure in 11 pogodbenih. V Srbiji, Vojvodini in Črnigori prihaja na vsako gimnazijo po prečno po 14, v Bosni po 12 učiteljev; ugodnejši je položaj za Bosno toliko, da je tamkaj večina učiteljstva popolnoma kvalificirana.

Dva koncerta.

V sredo, dne 28. oktobra je bil v operi v spomin osvobođenja Čehoslovaške predstava slavnosten koncert, na katerem je operni kapelnik g. A. Balatka z opernim orkestrom izvajal B. Smetanovo uverturo k »Libuši«, stavek »Vltava« iz cikla »Ma vlast« in po eno Novakovo in Sukovo skladbo. V vokalnih točkah sta sodelovali operni članici ga. Jenikova in gna. Potuškova. Kakor je današnjemu človeku romantični sentiment tuj, učinkujejo Smetanova skladba nanj še vseeno po čistosti sti črt, njih organskem toku in po široki in logični arhitektoniki Lirični Suk je moral po Smetani v ozadje. Malenkostna, v cenah efektivnih se izgublja, brez notranje moči, ki bi ji dajala trjno vrednost, zgleda impresionistična tvorba napram oni stari, zdravi, orjaški — to vsaj je projekcija današnja nanjo in na ono. Novak je z »Baladoc« v kompoziciji in obdelavi učinkoval nekam klasiistično, presenetil je z organsko zgradbo, ki nima več z impresionizmom nikakih stikov. G. Balatka je podal te kose — morda so bili v naglici nastudirani, zakaj pogrešali smo pot dobršen del Balatki sicer lastne eksaktnosti — sicer z znanjem in smiselno muzikalnostjo, pa vsaj pri Smetani

počasneje od solnca. Tako se bosta nahajala 26. t. m. eden pod drugim, Venera spodaj, Jupiter zgoraj. Venera se bo nehala 28. t. m. navidezno gibati v Strelcu od solnca. Od tedaj se bo njena razdalja od njega jela manjšati, Jupiter bo koncem meseca viden le malo časa, dočim bomo imeli Venero še decembra na večernem nebu.

Mars je sedaj na jutranjem nebu. Od zvezd-stalnic zahaja kmalu zvečer na zahodu Arktur v Priganjaču. Nekako ob istem času vzhaja na severovzhodu Kastor s Poluksom v Dvojčkih. Na vzhodu se prikaže Bik z Aldebaranom v obliki ležečega trikota. Ena zvezd v Biku je dvojna, vidna s prostim očesom. Nad Bikom so Gostosevci ali Plejadi. Med Severnico in Aldebaranom v sredi je Kapella v Vozniku. Nad jugovzhodom je Atair v Orlu. Med njim in Severnico je ozvezdje Labuda z zvezdo Daneb. Nad zahodom se nahaja Vega v Liri. Pozno zvečer vzhaja na vzhodu ozvezdje nebesnega lovca-Oriona.

Meseca novembra okoli 14. se iskrijo utrinki. Ker izhajajo navidezno iz ozvezdja Leva, se imenujejo leonidi. Ozvezdje Leva vzhaja po polnoči na severovzhodu.

Zgodovinsko se da zasledovati leonide do ok. 902 po Kr. Na novo jih je pa odkril Aleksander Humboldt l. 1799. Opazoval jih je tedaj v Ameriki. V noči 12. novembra okoli poltretje ure se je pojavilo toliko utrinkov in gorečih krogel, da so zakrili nebo. V velikem obsegu so se pojavili že 33 let prete-

a oba je prekosil pojav utrinkov l. 1833. Tako na gosto so padali kakor snežinke v zimskem metežu. Preračunali so, da je padlo ono noč preko četrtil milijona utrinkov.

Leonidi se prikazujejo vsako leto, a vsakih 33 let pa v prav posebno velikem številu. Iz tega so določili obhodno dobo leonidov na 33 let. Tir utrinkov se najbolj približa solncu na razdaljo 150 milijonov kilometrov, torej toliko ko razdalja zemlje od solnca, in sicer na onem mestu, kamor dospe zemlja okoli 14. novembra. Oni drobci, ki se srečajo z zemljo, udro s svojo veliko hitrostjo v njeno ozračje in se vsled silnega trenja užgo in zgore. Del leonidovega tira je pa prav poseben gost teh drobcev, in kadar se sreča ta del z zemljo, tedaj se pokaže v prav posebnem številu.

Ugotovili so tudi, da ima isto pot in obhodno dobo tudi nek komet. Smatrajo, da so utrinki tudi lahko razbiti deli kometa, saj je znano, da se je komet Biela l. 1846. razdelil na več delov in to pred očmi zvezdoglediv.

Kakor se je dalo napovedati, so se pojavili leonidi l. 1866. zopet v večjem številu. Nova napoved za l. 1899. se pa ni uresničila. Leonidi so se tisto leto pojavili v zelo majhnem številu. Na njihov tir je uplival silni Jupiter in jih ločil od zemlje za 2 in pol milijona kilometrov. Za nas so sedaj zgubljeni. Le še za spomin se pokaže okoli 14. nov. tu in tam kak utrinek in pada, spremenjen v prah in pepel, k počitku na zemljo.

V novembru imamo še drug tok utrin-

se je za časa, ko so nastopili združeni celjski pevski zbori, kar trlo občinstva. Pod vodstvom g. Mihelčiča so zapeli pevci ganljivo 3 žalostinke na sredi pokopališča po križem. Istotako so pevci peli na mestnem pokopališču, kjer je prisostvoval slavlju na vojaškem oddelku tudi župan g. dr. Hrašovec.

Grobovi padlih. Pohvalno moramo omeniti, da so bili neštevilni grobovi med vojno v Celju umrlih vojakov na dan Vseh svetih prav čedno urejeni. Mestna občina je v spomin vseh umrlih položila lep venec. Vencu te občine se je pridružil tudi venec društva invalidov, podružnice v Celju.

Uradni dan ljubljanske zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Celju. Gremij trgovcev v Celju opozarja vse zainteresirane kroge, da uraduje referent ljubljanske zbornice za trgovino, obrt in industrijo, danes v torek v ravnateljski sobi Javnega skladišča in prevozne družbe d. d. (poslojpe carinarnice) od 8. do 12. ure.

Vlom. V noči na 31. oktobra je bilo ponovno vlomljeno v blagajno progovne sekcije v Celju. Tudi sedaj so imeli svedrovi smolo. Zadovoljiti so se morali le s 300 Din, ker se denar že dalj časa shranjuje na drugem mestu.

IZ TRBOVELJ.

Naklada za občinske potrebe za leto 1926. Za pokritje občinskih potrebščin hočejo pobirati za upravno leto naslednje: 160 odstotkov občinske doklade na vse direktne davke, izvzemši osebno dohodninske davke. 200 odstotkov na doklado k užiti na vino in mošt. 25 Din od hektolitra potočenega piva. 10 Din od vsake hektolitrske stopinje navadne alkoholne in 5 Din od vsakega potočenega litra poslaženega žganja. — Naklado za meso: Od vsakega kosa govedi in telet nad 1 lehom 25 Din; od telet pod enim letom 15 Din; od prašičev 15 Din; od drobnice 5 Din; od 100 kg svežega, prekajenega, nesoljenega in drugega mesa, konzerv, salam in mesenih klobas 20 Din. — Da se glasuje o tem sklepu, se vabijo vsi, ki imajo volilno pravico, na zborovanje, ki se vrši v občinski pisarni v Trbovljah v ponedeljek dne 16. novembra t. l. od 8.—10. ure dopoldne. Glasuje se ustmeno z »da« ali »ne«. Kdor se glasovanja ne udeleži, za tega bo gerentstvo smatralo, da se s tem sklepom strinja.

Škarp v Urhučevi lok je v nevarnosti, da jo voda izpodje. Sedaj bi bili še malenkostni stroški, če bi se takoj ukrenilo, da se ta škarp popravi, pozneje bi se morala cela rabetonirati, kar bi samo obremenilo davkoplačevalce.

Cene mesa. Od okrajnega glavarstva so določene mesu sledeče cene: za 1 kg prvovrstnega mesa (pitani voli, telice, junci) 18 Din, 1 kg drugovrstnega mesa (voli, telice, junci) 14 Din, 1 kg tretjovrstnega mesa (krave, buše) 10 Din, 1 kg deklariranega mesa 7 Din, 1 kg teletine 19 Din, 1 kg svinjine 20 Din, 1 kg telečjih možganov 19 Din, 1 kg pljuč (govejih) 8 Din, 1 kg pljuč (telečjih) 14 Din, 1 kg jeter (govejih) 15 Din, 1 kg jeter (telečjih) 18 Din, 1 kg vampov 8 Din. Prodaja življenjskih potrebščin po višjih kot navedenih cenah, bo smatrano in zasledovano kot navijanje cen. Velikost porcije v gostilnah mora ostati današnja. Vsak obrtnik mora imeti na vidnem mestu označene cene, tako, da jih vsak vidi.

Dopisi.

Iz kočevske doline. Na dopis iz Kočevske doline v Slovenscu št. 285 se je čutil g. Hočevar, inženier hidrotehničnega oddeljenja v Ljubljani, po klicanega pojasniti zadevo v Narodnem dnevniku št. 216 pod zaglavljem Pojasnilo. Slovenec namreč poudarja, da velika akcija regulacije Bistrice in rinže se je počela in doslej v predelih uspešno vršila iz vrst SLS predvsem po poslanstvu g. Skulju, a naenkrat se je začel za akcijo zanimati gospod in išče političen uspeh tudi v tej stvari, kjer nima nobene zasluge. G. Hočevar pa je v svojem

brez tiste mere temperamenta, ki mu je neobhodno potrebna. Ga. Jenikova je zapela arijo iz »Dveh vdov«, pri čemer je mogla pokazati bogato lestvico svojih čisto rafiniranih vokalnih izraznih sredstev, ki jo odlično uspešno izvajajo kakor za dramsko tudi za koncertno pevko.

Dne 31. oktobra je dalo v Unioinu Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani svoj prvi komorni koncert. Člani društva so izvajali A. Winklerjevo sonato za violo in klavir. A. Dvořakov tercet za violino in violo, ter L. v. Beethovno violinsko sonato op. 30. Winklerjevo delo — skladatelj si ni pravil nobenega imena — je za čas nastanka (že po Mussorgskega vizku) stilno zastarela, ima tuptam skoro salonske ambicije in pokaže za današnji čut nekaj muzike šele v varijacijah, dočim prvi stavek naravnost zdočel. Golovo je prišla na spored le slučajno z nedeljskega mladinskega koncerta. Podala sta jo g. Jeraj (viola) in g. Stritof (klavir), ki sta vsak svoj part očevidno nastudirala, v skupni igri pa tako, da je spremljevalec igral svoj part liki solo, kakor da ni Jeraja poleg, in je zato, žal, Jeraj utonil in si sonata niti z izvedbo ni pridobila simpatij.

Dvořakov tercet so gg. Slajs (I.), Rupel (II.) in Jeraj (viola) minuciozno nastudirali in res prečuteno podali. Bil je komoren kos, v odlomkih »Larghetto« je bil preveč raztegnjen, viola je tuptam preveč silila v ospredje je bil vreden mere z Zikovi. Beethovno sonato op. 30, eno najbolj cenjenih del te vrste iz srednje dobe mojstrovega ustvarjanja, sta podala g. Slajs (viola) in gna. Svačgarjeva (klavir), v con brlo-stavku in filnalu tako, kakor smo tega od domačih reproduktorjev komaj vajeni. Prvi stavek je dobil pravi favstovski značaj in finale pravilno razboriti, rečimo favstovski rogat, da le ne bi bil »Adagio« tako sentimentalno razvlečen. Skupna igra je bila na hvalo Svačgarjevi, ki jo v igri in interpretaciji odlikuje ona umerjena, skoro aristokratska finesa, kakršna je znak prof. Ravnikove šole, izredno organska in reči treba, da je bilo to veliko Beethov-

Volnene vestice

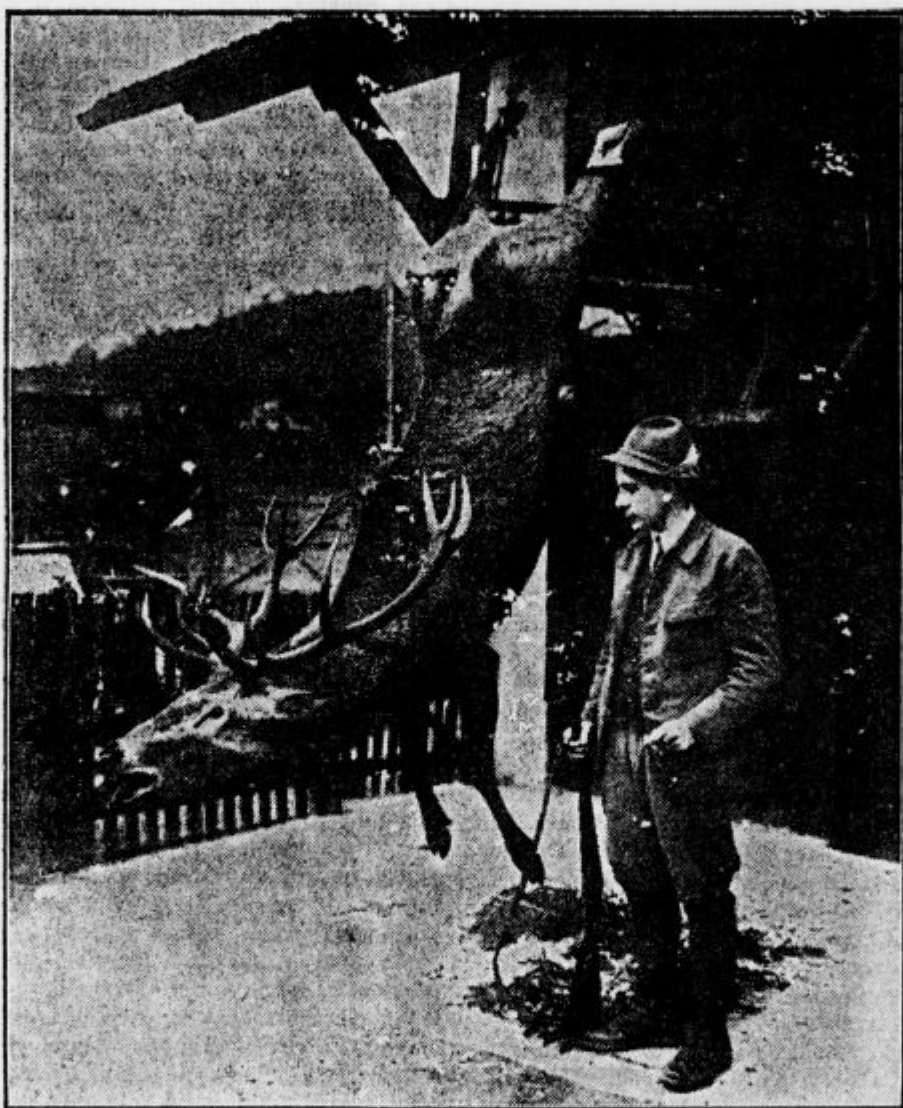
jopice, svitarje in druge volnene pletenine, rimske trikot maje in hlače dobite v Ljubljani najceneje pri **F. in I. GORIČAR na Sv. Petra cesti 29.**

Poskusite in prepričali se boste!

pojasnilu več povedal kot je hotel. Pove, da je on šel k dr. Sajovcu, da on namerava določiti za središče vodne zadruge Kočevje, da je sploh on zamislil vso akcijo iz Kočevja, torej da je on započel to prvo nesoglasje v tej akciji! Kako je g. inženier lahkega spomina! Li ni bil g. Hočevar v Dolnji vasi prej nego v Kočevju, ali ni baš tu dobil vsa pojasnila od strani mož in dosejanega voditelja te akcije, ali ni imel prilike omeniti, da smatra Kočevje za središče akcije! Ne, g. Hočevar, Vi ste prišli v dolino kot inženier, strokovno pomagati vršiti delo in to hočemo od Vas, drugega pa prav nič. Incident ste izzvali Vi in če bi se udeležilo kaj s tem škodovali, bo v interesu stvari, da si pomagamo! Kako ste v črno zadeli, ko ste izvolili dr. Sajovca za voditelja te akcije, razvidite iz odziva na njegovo povabilo. Komaj da so funkcije razdelili, za predsednika je seveda izvoljen dr. Sajovec, nenavzoče so pa izvolili za člana odbora. G. Hočevar, pustite politične zadeve drugim. Vaš interes kot državnega nameščena bodi — strokovno delo, v zvezi z ljudstvom. To za enkrat!

Vrhnika. Kakor prejšnja leta, so tudi letos Orli skupno z Orlicami zelo lepo in okusno okrasili tukajšnje voj. pokopališče. D ase je spomin na tujak pokopane žrtve vojne tako svečano proslavljati, gre tudi zahvala duhovščini za posebej odpeto »Lj. boro«, moškemu zboru za krasno žalostinko »Oj Doberdobi« kakor tudi našim trgovcem, ki so darovali veliko sveč.

Ribno pri Bledu. V nedeljo 25. okt. se je vršilo pri nas odkritje spominske plošče v svetovni vojski padlim vojakom. Slovesno sv. mašo z ganljivo pridigo je opravil bivši vojni kurat g. Fr. Bonač iz Ljubljane. Ploščo, ki je zunaj cerkve vzdana v cerkveni zid, je blagoslovil in opravil libero g. duhov. svetnik in blejski župnik Jan. Oblak. Pevci so zapeli tri žalostinke pod vodstvom domačega organista. Lepo uspelo slovesnost je poudarilo pokanje topičev. Vsem, ki so pripomogli k tej proslavi v spomin nesrečnih žrtv, Bog plačaj!

Izreden lovski blagor.

Krasnega jelena je ustrelil v soboto, 31. oktobra ob pol 11 zvečer v lovišču občine Zelnice na planini Breznica nad vasjo Gelo g. Janko Skale, bančni uradnik v Ljubljani. Jelen je visok 148 cm, rogovi je dolgo 88 cm, razpon med rogovi 107 cm, dolžina visokega jelena znaša 3 m 16 m. Tehta 298 kg.

Naznanila.

Zveza jugoslov. inženjerov in arhitektov, sekcija Ljubljana, priredi za člane in po njih vpeljane goste skupen ogled razstave arhitekture in kiparstva v Jakopičevem paviljonu v sredo dne 4. t. m. ob 15. uri. Vodstvo bo imel član sekcije g. arhitekt Fatur. — Upravni odbor.

Merkurjev jour fix. Prihodnji članski sestanek trg. društva Merkur je v četrtek, dne 5. nov. ob 8. uri zvečer v malem salonu hotela »Miklič«, Kolodvorska ulica. Govorilo se bo o raznih izredno važnih stanovskih zadevah, ki se tičejo posebno ljubljanskih trgovcev in zanimajo trgovce in nameščence. Za razvedrilo poskrbi društveni pevski zbor. Vabljeni članstvo in svojci. — Odbor.

Turistovski klub Skala javlja, da razpolaga s 80 pari smučev, ki se izposodijo za bodočo zimsko sezono revnejšim članom in naraščajo proti običajni izposojnini. Prijave naj se vpošljejo do 15. t. m. smučarskemu odseku T. K. S.

Turistika in sport.

NOGOMET.

Ilirija: Primorje 3:2 (2:1). Pretečena nedelja je prinesla že dolgo pričakovano srečanje Ilirije in Primorja. Kakor vsaka tekma med tema ostrima rivaloma je tudi ta tekma privabila na igrišče Ilirije lepo število publike ter prinesla — slab sport in incidente med publiko, ki so prejši kot sportu v korist. Dvomimo, da je nedeljska tekma pridobila nogometu kakoga novega privrženca. — V prvem polčasu dosti dobra in fair igra je kasneje, ko se je Primorje umaknilo v obrambo in skušalo z vsemi sredstvi razbiti navale Ilirije, prekoračila mejo dopustnega, da o mejah spoštovanja niti ne govorimo. Igralo se je več »na moč«, to je na osebo dotičnega, ki je imel žogo, kot na žogo. Razen tega je Ilirija opustila prizemno igro ter zmanjšala s tem ono sigurno obvladovanje igre v polju, kot ga je imela v prvem polčasu. Publika je doprinesla ostalo, da je postala igra nevarna. Skupina na masipu ob Dovozi cesti, ki je na nezasiščen način kričala cele tri ure, med obema igrami Ilirija: Primorje, zaslužila vsak drug naziv, samo ne, da se jo imenuje sportno publiko. Značilno je, da niti službujoči funkcionarji niti odborniki kluba, kateremu ta skupina po svoji pretežni večini

Vojni spomenik angleškega topničarstva v Londonu, odkrit 18. oktobra 1925. Spomenik je odkril vojeda Connaught.

pripada, niso smatrali za potrebno, da bi vplivali pomirjevalno in opozorili ljudi, da so na sportnem prostoru Odličevali so se zlasti gotovi elementi iz med akademikov; ako omenimo, da so varnostni organi enemu odvzeli orožje ter morali vporabiti »pendreke«, smo povedali zadosti. Razume se, da so te okoliščine skrajno nervirale igrače in v toliki meri vplivale na tekmo, da je postala igra nereglarna.

Rezultat 3:2 ne izraža pravilno poteka igre in razmerja med obema moštvoma. Tri četrtine igre se je odigralo v polju in kazenskem prostoru Primorja, kar dokazuje tudi razmerje v kotih, ki se glasi 12:3 za Ilirijo. Junak dneva je bil vratar Primorja Erman, ki je igral v nedeljo svojo dolgo ko najboljšo igro in ubranil nešteto koščičevih situacij. Uspešno ga je podpirala obramba, v prvi vrsti Jančigaj. Napadalno vrsto je vodil Erman II iz desne zveze. Tudi ostali igrači Primorja so dali iz sebe vse. Posrečilo se jim je dvakrat izenačiti; prvi gol je dosegel Galesij, drugi, autogol, je nastal iz prostega strela, ki ga je nekako iz 20 m izvedel Zemljak. — Ilirija je popolnoma zadovoljila je tekmo prve pol ure, ako izvajamo taktično slabo igro obrambe, v kateri je manjkalo Počagačarja, in ki ima na vesti prvi gol. Oba gola prvega polčasa, dosežena po Omanu in Poduji, sta bila rezultat krasno izpeljane kombinacije. Kasneje je ostala na višini leva stran napada in Beltram, deana stran forwarda je zatajila. Halfi so vobse zopet predolgo zadrževali žogo in prepozno oddajali v forward. Miklavčič je imel zelo malo posla. Odlični gol je dosegel 4 minute pred koncem Kreč II z levega krila. — Sodnik Kramaršič je imel v danih razmerah težko stališče. Izpolnil je svojo nalogo v splošnem dobro. Napačno je bilo, da se je spustil v dolgo debato z igračmi, ko je v drugem polčasu popolnoma pravilno odredil po navijanje »najstmetrovke« proti Primorju ter končno odstopil od svoje odločitve.

Ostale tekme v Ljubljani: Slovan je zmagal v prvenstveni tekmi nad Svobodo s 6:0. V prvem polčasu, ki je zaključila z 1:0, je bila Svoboda svojemu protivniku enakovredna, v drugem polčasu je prevladal Slovan. — Jadran: Slavija 3:0; Slavija ni nastopila. — Rezerva Primorja je zmagala nad oslabljeno rezervo Ilirije s 4:1.

Stanje prvenstvene tabele v Ljubljani po 1. t. m.: Ilirija 10 točk, Slovan 6, Primorje in Jadran po 4, Hermes in Svoboda po 2, Slavija 0. Prihodnja nedeljo igrajo: Slovan: Primorje, Jadran: Svoboda, Ilirija: Hermes.

HAZENA.

Akad. SK (Zagreb): Maribor 15:3. V nedeljo je gostoval v Mariboru hazenski prvak Zagreba ASK in sicer so igrale Zagrebčanke proti hazeni SSK Maribora, ojačeni po vratarici ljubljanske Ate-ne Cimpermanovi. Mlada hazena Maribora je pokazala v zadnjem času zavirljiv napredek ter nudila tudi prvak Zagrebu trd odpor. Izkazali sta se zlasti branilka in srednja napadalka. Naravno ima največ zaslug na razmeroma ugodnem rezultatu Cimpermanova, ki je igrala posebno dobro. AASKu je bila najboljša Tomljenovičeva, v celoti navala boljše od obrambe S svojo krasno, tehnično in taktično enako dobro igro so Zagrebčanke napravile izreden utis. Tekma je bila jako dobro oblikana.

brez tiste mere temperamenta, ki mu je neobhodno potrebna. Ga. Jenikova je zapela arijo iz »Dveh vdov«, pri čemer je mogla pokazati bogato lestvico svojih čisto rafiniranih vokalnih izraznih sredstev, ki jo odlično uspešno izvajajo kakor za dramsko tudi za koncertno pevko.

Dne 31. oktobra je dalo v Unioinu Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani svoj prvi komorni koncert. Člani društva so izvajali A. Winklerjevo sonato za violo in klavir. A. Dvořakov tercet za violino in violo, ter L. v. Beethovno violinsko sonato op. 30. Winklerjevo delo — skladatelj si ni pravil nobenega imena — je za čas nastanka (že po Mussorgskega vizku) stilno zastarela, ima tuptam skoro salonske ambicije in pokaže za današnji čut nekaj muzike šele v varijacijah, dočim prvi stavek naravnost zdočel. Golovo je prišla na spored le slučajno z nedeljskega mladinskega koncerta. Podala sta jo g. Jeraj (viola) in g. Stritof (klavir), ki sta vsak svoj part očevidno nastudirala, v skupni igri pa tako, da je spremljevalec igral svoj part liki solo, kakor da ni Jeraja poleg, in je zato, žal, Jeraj utonil in si sonata niti z izvedbo ni pridobila simpatij.

Dvořakov tercet so gg. Slajs (I.), Rupel (II.) in Jeraj (viola) minuciozno nastudirali in res prečuteno podali. Bil je komoren kos, v odlomkih »Larghetto« je bil preveč raztegnjen, viola je tuptam preveč silila v ospredje je bil vreden mere z Zikovi. Beethovno sonato op. 30, eno najbolj cenjenih del te vrste iz srednje dobe mojstrovega ustvarjanja, sta podala g. Slajs (viola) in gna. Svačgarjeva (klavir), v con brlo-stavku in filnalu tako, kakor smo tega od domačih reproduktorjev komaj vajeni. Prvi stavek je dobil pravi favstovski značaj in finale pravilno razboriti, rečimo favstovski rogat, da le ne bi bil »Adagio« tako sentimentalno razvlečen. Skupna igra je bila na hvalo Svačgarjevi, ki jo v igri in interpretaciji odlikuje ona umerjena, skoro aristokratska finesa, kakršna je znak prof. Ravnikove šole, izredno organska in reči treba, da je bilo to veliko Beethov-

novo delo, kakor tudi Dvořakov tercet po res umetnostni izvedbi dostojen nastop, s katerim se je društvo uvedlo v krog slovenskih koncertnih faktorjev. Želimo društvu, da bi s pogostimi koncerti v nadalje tako uspešno vršilo svojo nalogo, kakor jo je započelo.

V.

rica — Balatkova, cesarica — Vintrova, Princeza Mara — M. Danilova, Martinček Krpan — Cesar, Zupan Hlača — Plut. Birič Silvester — Košič, srenjski mož Urh — Smerkolj, Cesar — Rogoz, Princ Fric — Sancin, minister — Kraj, strežaj Tomaž — Jerman, silni Kosobrin — Osipovič, Branko, njegov pobratim — Drenovac.

Ljudski oder v Ljubljani

Nedelja, dne 8. novembra ob pol 4. uri popoldne: »Mlinar in njegova hči«. Založila v 10. slikah.

Knjige in revije.

»Mladice«, tega našega vzor-družinskega lista je izšla 11. šte. s sledečo bogato in zanimivo vsebino: Jack London-France Magajna: Krištof Dimič; Ernest Thompson Seton-Franc Bolha: Tepček; Matija Malešič: Zemlja; Rodja: Dež. S pesmimi so zastopani Anton Žužek, Zvona Praneša in N-n. Poljudno znanstvo: dr. Joa. Oblak: Borovniški Pekel nekaj in sedaj; Viktor Steska: Pregled slovenske umetnosti; Avg. Pirjevec: Slovenski možje: Ljudski pesniki. Na pisanem polju je poleg drugih najlepši sestavek: Frl.: O časopisju. Nato sledijo ocene nekaterih knjig, rubrike: gospodar in gospodinja, modna šivilja in kuharica, šaljivec in reševalec ugank, vsak pride na svoj račun. — Poleg drugih slik in portretov je objavljena v tej številki tudi krasna slika holandskega slikarja Jana Hackaarta. V drevedru. — »Mladice«, ki je odlično urejevana, pač zasluži, da ob novem letu napremo vse silo, da jo čim bolj razširimo med slovenskim ljudstvom.

Učiteljica, komedija v treh dejanjih. Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala kot 11. zvezek »Mohorjeve knjižnice« Nicodemijske šaloigro »Učiteljica« v lesem prevodu Ivana Grudna. Igra bo

dobrodošla zlasti našim ljudskim odrom, ker ne zahteva za uprizoritev preveč tehnike in je zelo poceni. Izvod stane za ude broš. 6 Din, vezano 13 Din; za neude 8 Din ali pa 17.30 Din.

»Orliček«, glasilo orlovskega naraščaja, je izšel za november. Lep v svoji opremi, je tudi bogat po vsebini: Br. Nardžiču v slovo. (Dosedanji urednik, ki je odšel v Ameriko.) Pozdrav novega urednika: Gospa sveta (pesem). Savin: Vernih duš dan (pesem). Trnovčan: Triglavski orel (pesem). G. Dobravski: Pogled v izgubljeni raj. Pismo iz večnega Rima. E. Slanovec: Božično drevesce (igra). I. Lančurholc: Pisatelj hoče biti? (Dalje.) Br. Nardžič: Ugerbi malčki. Za bodrilo in razvedrilo. List pri naša tri lepe slike in razna pisma Orličev in naukov: iz življenja za življenje. — Vsi prijatelji mladine, kršč. starši, naročite naš mladinski list, ki hoče vzgajati dobro katoliško mladino. — Naroča se: Uprava »Orličec«, Ljudski dom, Ljubljana.

Bernard Shaw: Mož usode. Gluma v enem dejanju. Poslovenil T. Sovrč. Natiskal in založil V. Blanke, Ptuj 1925. Din 15.— broš. — Bernard Shaw spada med najmarkantnejše osebnosti v sodobni angleški literaturi. Duhoviti esejist, močan dramatik talent, satirik in socialen revolucionar, je iz čigar peresa teče čisto trpek žolč. Njegova Saint Joan si baš v poslednjem času osvaja gledališke odre po Evropi. Pričužoka knjižica je prevod ene njegovih starejših stvari. Mož usode, The man of destiny, je napisan l. 1895. Pokazati hoče b. dvojih možganov, Napoleonovih in ženskih. Stvarca je čudovito zgodičena, vsesok zanimiva in v psihološkem oziru pravi biser. Partija se konča, reči bi, z remisom. Pisatelj sam jo imenuje »little success« — prizorček, ki ima edini namen, pokazati spretnost obeh prvih igralcev, Napoleona in toliko. Prevod je točen, jedrnat in besedno bogat, kot pričakovati od prevajalca A. Sovrča. Priporočamo delce vsem, ki jim je do uredice slovenstvenega uživanja tudi odrom za uprizoritev.

113113

macijo s sedežem v Splitu in za Vojvodino s sedežem v Novem Sadu.

Naloga delavskih zbornic je, ščititi gospodarske, socialne in kulturne interese vseh delavcev in nameščencev na ozemlju svojega območja. Posebej pa naj še podajajo poročila, mnenja in predloge pristojnim državnim in samoupravnim organom v vseh zadevah, ki se kakorkoli tičejo delavstva in nameščencev; stremeti morajo za tem, da odgovorna oblastva izvršujejo veljavne delavske zakone, se izjavljajo o novih ustanovah, tičejo se trgovine, obrti v prometu ter posredujejo pri sklepanju kolektivnih pogodb. Njihova skrb bodi zbiranje delavske statistike vseh panog, hranjenje delovnih pogodb in vodenje evidenca o delavskih in strokovnih organizacijah. Delavske zbornice posredujejo in intervenirajo direktno pri vseh državnih uradih, napravah in delodajalcih, kadarkoli zahtevajo

to interesi delavcev in nameščencev. Važno pa je zlasti, da smejo delavske zbornice ustanovljati in organizirati naprave po lastni iniciativi za pospeševanje gospodarskega, socialnega in kulturnega položaja delavcev in nameščencev.

Vsekakor važne naloge, mimo katerih delavstvo ne bi smelo iti zaprtih oči, čeprav je področje delavskih zbornic zelo utesnjeno po centralističnih mukah vsakokratnega ministra za socialno politiko v Belgradu!

Prve, takozvane »Začasne delavske zbornice« je imenovalo ministrstvo za socialno politiko. Tiste dni pa sta bila gg. dr. Kulovec in dr. Žerjav v Belgradu velika gospoda. Tudi imenska brata: Anton in Etbin Kristan sta tedaj bila še poslanca, in »Socialistična stranka Jugoslavije« s svojim slavnostnim »Socialističkim klubom« je bila centralistični gosposdi — kakor znano — vsigdar na uslugo.

Tako je prišlo, da je bila v slovensko začasno delavsko zbornico imenovana socialno-demokratska večina in to tako pravično, da je dobilo kršč.-socialno delavstvo v njej celih 5 (pet!) zastopnikov, dasi mu jih je šlo najmanj 20!

In nato mirna Bosna. — Belgrad je Belgrad, delavske zbornice so spale; zanje pa se je briga malokdo. Šele Korošec-Davidovičeva vlada lanske jeseni je v delavske zbornice spravila toplo kri. Bivši minister za socialno politiko dr. Behmen je namreč z odlokom od 12. sept. 1924 dovolil pobirati tudi začasnim delavskim zbornicam posebne doklade od prispevkov, ki se plačujejo za bolniško zavarovanje delavcev in zasebnih nameščencev. Prej so bile zbornice navezane samo na podporo ministrstva za socialno politiko. Te pa so bile premalo izdatne, vsled česar so bile zbornice skoro brez financ.

Najboljše in najcenejše kupite
maje, volno, trikotaje, rokavice, nogavice, nahrbtnike za šolarje in turiste, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje pri

JOSIP PETELINC-U

LJUBLJANA, poleg Prešernovega spomenika (ob Na debelo! vodi! Na malo!)

»Delavskim zbornicam« je torej zdaj dan predpogoj za delovno življenje. Njihove naloge so velevažne in dalekosežne. Tičejo se celokupnega narodovega organizma. Zato tudi potrebujejo pažnjo vseh delovnih slojev. In tem ne more biti vseeno, kako se gospodari in kako se dela v njih. Dolžnost naša je, da posvetimo »Delavski zbornici za Slovenijo« tisto pozornost, ki ji gre.

UČENKA v boljšo trgovino na deželi se sprejme. Biti mora čedne, živahne narave, zgovorna in ki ima nekaj predizobrazbe. Če zna nekaj šivati, ima prednost. — Naslov se izve v upravi lista pod šifro: »Gorenjsko«.

Specialna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih in drugih strojev LUDOVIK BARAGA Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/1 Telefon št. 250

Dobro PLETILKO
sprejem. — Naslov se izve v upravi lista pod št. 7370.

DIJAKE sprejem. na stanovanje in hrano. — Kje, se izve v upravi lista pod št. 7362.

GOSPODIČNA
poučuje začetnike (najraje otroke) v italijanščini, francoščini in nemščini. — Naslov v upravi lista pod št. 7389.

Fina šivilja
se sprejme za popraviljanje perila in razna druga dela. — Pralnica ŠIMENC, Ljubljana, Kolodvorska ulica 8.

Kleparski vajenec
se takoj sprejme proti dogovoru. — Stanko KEZELE, kleparstvo, Bohoričeva ul. 3.

Sprejme se takoj UČENEC
pri tvrdki Ivan Perdan nasl., špecerijska veletrgovina v Ljubljani.

Stenotipistkinjo
vestno, z lepim rokopisem, znanjem nemškega jezika in sposobno v prodajnih poslih, išče tovarna v Beogradu. — Stanovanje s kurjavo in razsvetljavo v zasebni hiši pri tovarni. — Ponudbe z referencami in pogoji na upravnishvo lista pod: »Tekstilja« št. 7360.

Naprodaj 2 OMARI, vsaka 250 Din. Ogledajo se Mestni trg 9, II. nadstropje.

OREHE, JEZICE, suhe bruske, suhe GOBE in druge deželne pridelke ponudite tvrdki PETER ŠETINA, Radeče pri Zid. mostu. 7376

SPREJME SE vsestransko verziran

ŽAGOVODJA
za lesno industrijo in parketno tovarno. Le zmožni reflektanti naj pošljejo ponudbe s prepisi spricval prejšnjega službovanja in z zahtevo plače na upravo pod: »Žagovodja« št. 7391.

Zatekel se je pes
volčje pasme, s črnim znakom na jeziku. Povpraša naj se na Selu 29, II. nadstr.

Preklc. Podpisana preklc. klicujem, kar sem govorila v Tobačni tovarni o g. F. Č. in g. P. J. ter se jima zahvaljujem, da nista kazensko postopala. K. A.

Pisalni stroj
REMINGTON, vidna pisava, dobro ohranjen, ceno naprodaj. — Prosvetna zveza, Ljubljana, Miklošičeva c. 7.

Sobo
lepo opremljeno, zračno, s poseb. vhodom, elektriko in event. hrano, išče gospod za takoj. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Soba«.

Prodaj CITRE
po nizki ceni. — Linhartova ulica št. 20. 7386

JABOLKA (namizna)
različne vrste — razpošilja vsako množino tvrdka Peter Šetina, Radeče p. Zidanem mostu. 7378

Lepa namizna svetilka
za petrolej ugod. naprodaj. Naslov v upravi lista pod št. 7361.

Posojilo.
30.000 Din posojila na štiri mesece z 20 % obresti in dobrim jamstvom se išče takoj. Ponudbe pod »Sigurnost« št. 7342 upravi lista

Rabljen DVOKOLESA
motorji, avtomobili, šivalni in pisalni stroji, se kupijo proti izkazu lastnine. Franc Batelj, Ljubljana, Zvonarska ulica št. 1. 6906

PRODAM:
pokrito KOČIJO, angl. konjsko OPREMO, SEDLO, KOMATE in razne vozovne potrebščine. — Naslov se izve pri Aloma Company, Ljubljana, Kongresni trg št. 3/I.

Jabolka
lepa, namizna, obrana cirka 5000 kg. proda KMETIJSKA ZADRUGA v Smartnem pri Litiji. 7335

DRVA - CEBIN
Wollova ulica 1/II. — Telefon 56

Cenj. damam naznanjam, da otvorim začetkom novembra nove učne tečaje za izdelovanje DAMSKIH KLOBUKOV za lastno rabo. Vpisovanje in pojasnila vsak dan od 10—1 popoldne v modnem salonu

A. Vivod-Mozetič
Ljubljana, Pred školijo 21/II

Trboveljski premog in drva
dobavlja promptno in najugodnejše vrsta
H. PETRIČ
Ljubljana
Gospodarska c. 8 Tel. 343

Denar pada!

Zato kupi brž turške srečke — najboljše vrednostne papirje (franki) in hkrati srečke z milijonskimi dobitki. Vsaka zadene. Izguba nemogoča. — Pojasnila brezplačno — Pisma na upravo »Slovenca« s pristavkom: »Turške srečke«. 7039

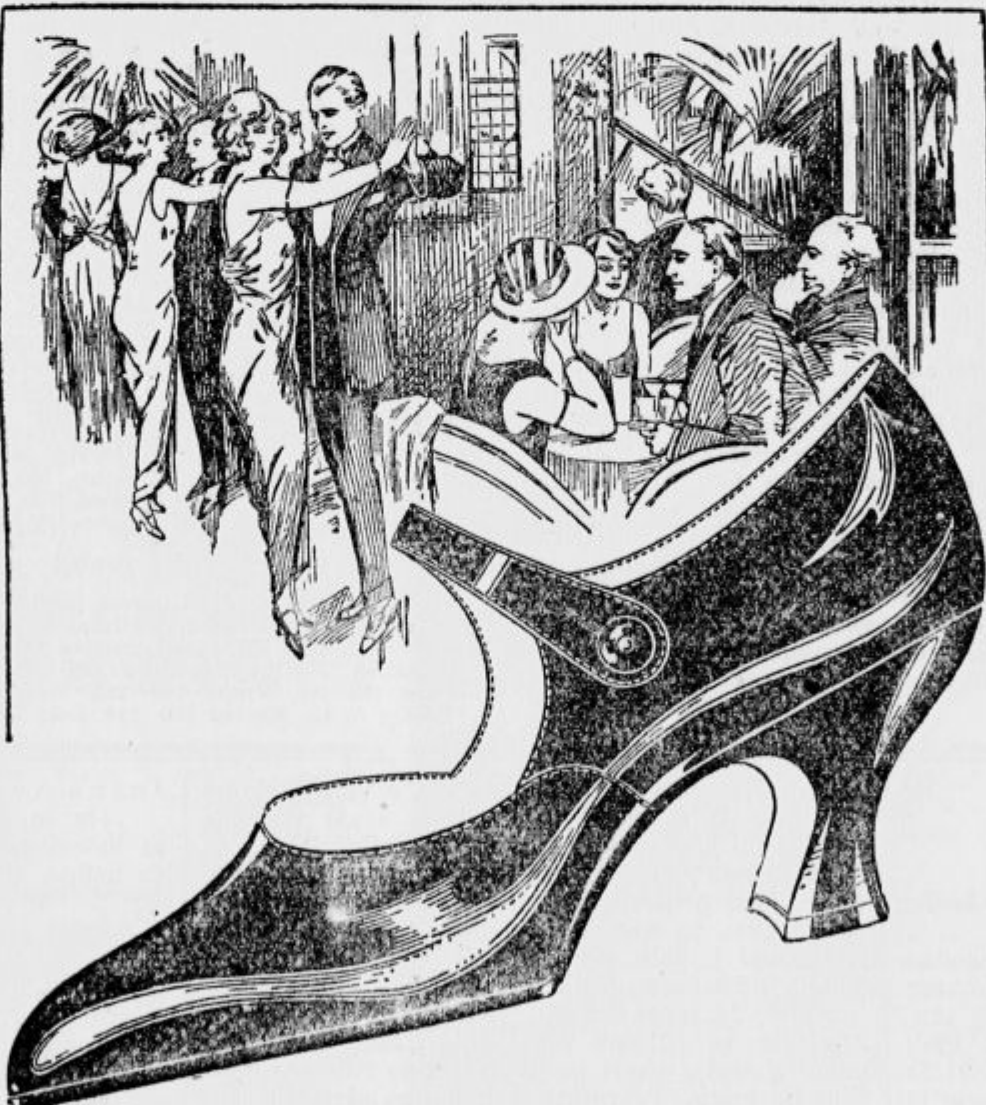
Preoblikovalnica
Barboreč-Završan
Mestni trg 7
predeluje damske filce velurje, itd. po najmodernejših oblikah. — Velika izbira damskih klobukov in nakita po zelo nizkih cenah.

Lokomobil
25 konj. sil, že rabljeno, kakor tudi JARMENIK 700 mm, vse v dobrem stanju, želi kupiti neka industrijska tvrdka. — Ponudbe s pogoji naj se pošljejo na aģen. komis. pisarno PERO S. VUKOTIČ, Podgorica — Črna gora. 7336

Dr. Bleiweis - Trsteniški
specialist za notr. bolezni in bolezni v nosu in vratu
ORDINIRA ZOPET REDNO
Kongresni trg 15 — od 3—5 popoldne.

Krasno izbiro raznovrstnega pohištva
za stanovanja in pisarne
nudi Vam po izredno zmernih cenah velevaloga pohištva, tepetnih izdelkov, žime in morske trave
tvrdka PETER KOBAL, Krani
podružnica: LJUBLJANA, KOLIZEJ
Zanesljivim plačnikom tudi na obroke

REKORD
v nizkih cenah in dobrem blagu
je dosegla konfekcijska tovarna
Fran Derenda in Cie., Ljubljana.
Suknje in ostala oblačila se prodajajo po neverjetno nizkih cenah v detajlni trgovini na Erjavčevi cesti št. 2.

Iz bombažnega atlasa
Din 99'—

Iz svilenega atlasa
Din 169'—

Iz prama ševroia
Din 199'—

Iz prima laka
Din 269'—

Ata

Kreditni zavod za trgovino in industrijo
I. JUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsak vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.
Brzjavke: Kredit Ljubljana
Tel. 40. 457. 548. 805. 806